

Uwagi do projektu nowelizacji ustawy o rynku mocy

Spadek znaczenia strony popytowej

W przedstawionym do konsultacji projekcie ustawy¹, w stosunku do odbiorców z taryf C (mali i średni przedsiębiorcy, jednostki publiczne) zaproponowano zmianę zasad pobierania nowej opłaty mocowej, z opłaty zmiennej (zależnej od faktycznego zużycia energii w szczycie zapotrzebowania) na ryczałtową, miesięczną opłatę stałą, niezależną od faktycznego przyczyniania się do obciążenia systemu energetycznego w czasie zwiększonego obciążenia. Na podstawie dotychczasowego kształtu ustawy o rynku mocy, takie rozwiązanie funkcjonowało wyłącznie w odniesieniu do gospodarstw domowych. ClientEarth dostrzega, że ze względu na upływający czas (opłata mocowa ma być pobierana od stycznia 2021 r.) rozwiązanie wykorzystujące zmienny sposób naliczania opłaty jest trudne do wdrożenia, niemniej jednak rozwiązanie to funkcjonowało w obrocie prawnym od początku 2018 r., więc był czas na jego skuteczną implementację.

Zaproponowana w projekcie zmiana sprowadza się w praktyce do tego, że opłata mocowa będzie stanowić dla kolejnej, dużej grupy odbiorców zwykły paropodatek na utrzymywanie węglowych bloków w systemie energetycznym. Stanowi to dalsze osłabienie oryginalnej koncepcji rynku mocy, który to mechanizm miał poprawić funkcjonowanie systemu energetycznego w dwojaki sposób: nie tylko poprzez zapewnienie dostępności wystarczającej ilości dyspozycyjnych mocy, ale przede wszystkim przez stymulację poprawy efektywności energetycznej u odbiorców (przenoszenie zapotrzebowania na inne godziny, wymiana urządzeń na bardziej energooszczędne). Ten drugi aspekt miał obniżać koszty funkcjonowania rynku mocy (potrzeba zamawiania mniejszej ilości mocy rezerwowych w warunkach modelu *pay-as-clear*, gdzie wszyscy zwycięzcy aukcji uzyskują jedną cenę) i przyczynić się do zaprzestania konieczności stosowania mechanizmu mocowego, który z definicji jest rozwiązaniem awaryjnym i przejściowym. Stosowanie stałych stawek opłaty mocowej do szerokiego grona odbiorców potęguje „błędne koło” działania mechanizmu rynku mocy, gdzie konsumenci nie mają zachęt do

¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12336403>

zmniejszenia swojego zapotrzebowania w szczycie, w związku z czym państwo musi zamawiać więcej mocy rezerworowych, a w konsekwencji wszyscy odbiorcy ponoszą wyższe koszty.

Zaproponowana zmiana stoi wbrew idei, którą zaakceptowała Komisja Europejska, przystając na zatwierdzenie pomocy publicznej dla polskich elektrowni w formie rynku mocy. Docelowo, opłata mocowa powinna stanowić zmienny element rachunku za energię elektryczną dla wszystkich krajowych odbiorców.

Ulgi dla odbiorców energochłonnych

Przedstawiony do konsultacji projekt nie zmienia zasad naliczania opłaty mocowej w stosunku do dużych odbiorców przemysłowych, którym, zgodnie z ustawą o rynku mocy, przysługują istotne ulgi w ponoszeniu kosztów funkcjonowania mechanizmu. Jest tak pomimo tego, że, zgodnie z informacjami medialnymi², Komisja Europejska nie zaakceptowała odrębnej pomocy publicznej w formie zwolnień z konieczności ponoszenia pełnej opłaty mocowej. Kwestia ta wymaga wyjaśnienia i ewentualnego uzupełnienia projektu.

Udział elektrowni węglowych w rynku wtórnym po 2025 r.

W ocenie ClientEarth, dopuszczenie do udziału w rynku wtórnym po 30 czerwca 2025 r. bloków węglowych, emitujących powyżej 550 gramów CO₂ na kilowatogodzinę produkowanej energii, stoi w sprzeczności z intencją unijnego rozporządzenia rynkowego 2019/943³. W szczególności, art. 22 ust. 4 rozporządzenia mówi, że takie jednostki od połowy 2025 r. „nie będą posiadały zobowiązań” w ramach mechanizmów mocowych. W opinii ClientEarth, bycie stroną transakcji na rynku wtórnym, nawet bez wynagrodzenia, mieści się w zakresie pojęcia posiadania zobowiązania w ramach mechanizmu mocowego. Ponadto, celem unijnej regulacji jest ochrona klimatu i wycofywanie najbardziej emisyjnych jednostek z systemu energetycznego. W związku z tym, proponowana zmiana, w takim kształcie, stoi w sprzeczności z wymogami rozporządzenia 2019/943.

Ponadto, zaproponowana zmiana umożliwia łatwe uniknięcie konieczności płacenia kar przez jednostki, które zobowiązały się do świadczenia obowiązku mocowego na rynku pierwotnym, poprzez przesunięcia w realizacji tego obowiązku w ramach grup kapitałowych, co w praktyce podwyższy / nie zmniejszy kosztów funkcjonowania rynku mocy dla odbiorców (kary są odliczane od wynagrodzenia za realizację obowiązku mocowego, którego koszty są pokrywane z opłaty mocowej). Bloki energetyczne emitujące powyżej 550 g CO₂/kWh nie powinny być dopuszczone do udziału w rynku wtórnym po 30 czerwca 2025 r.

Progresywny sposób naliczania kar

W projekcie zaproponowano zmianę sposobu naliczania kar za opóźnienia w oddaniu do eksploatacji nowych jednostek wytwórczych, z liniowego poziomu 15 proc., na progresywny: 5 proc. w pierwszym roku opóźnienia, 15 proc. w drugim i 25 proc. w trzecim (po ewentualnym upływie tego czasu umowa mocowa ulega rozwiązaniu). Trudno oprzeć się wrażeniu, że taka zmiana ma na celu zminimalizowanie

² Zob. <https://wysokienapiecie.pl/28788-przemysl-wkurzony-na-energetykow/>

³ Dz.U. UE L 158 z 2019 r., s. 54.

strat konkretnych inwestycji w bloki energetyczne, które miały być dostępne w systemie od 1 stycznia 2021 r., a złapały opóźnienia konstrukcyjne. Tego typu sytuacje stanowią normalne ryzyko inwestorów i polscy odbiorcy energii nie powinni ponosić kosztów nieterminowego oddawania inwestycji do eksploatacji (wyższe kary zmniejszają w praktyce łączna wartość wynagrodzeń za realizację obowiązku mocowego, których koszty są pokrywane z rachunków za energię elektryczną polskich konsumentów). Oryginalne rozwiązanie jest, w ocenie ClientEarth, dobre, i nie powinno być zmieniane.

Wojciech Kukula

Senior Lawyer

+48 22 307 21 02

wkukula@clientearth.org

www.clientearth.org

Brussels

60 Rue du Trône (3ème étage)
Box 11, Ixelles, 1050 Bruxelles
Belgique

Berlin

Albrechtstraße 22
10117 Berlin
Germany

Warsaw

ul. Mokotowska 33/35
00-560 Warszawa
Polska

Beijing

1950 Sunflower Tower
No. 37 Maizidianjie
Chaoyang District
Beijing 100026
China

London

Fieldworks
274 Richmond Road
Martello St. Entrance
E8 3QW
United Kingdom

Madrid

García de Paredes
76 duplicado
1º Dcha
28010 Madrid
Spain